

การเลือกใช้คำสรรพนามในภาษาไทย กับแนวคิดเรื่องความสุขภาพ ของบราวน์และเลวินสัน

สมชาย สำเนียงงาม*

บทนำ

เมื่อกล่าวถึงความสุขภาพ เรามักนึกถึงเนื้อหาของคำพูด น้ำเสียง รวมไปถึงกิริยาอาการที่ผู้ส่งสารสื่อออกมาขณะสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ การตัดสินว่าผู้ส่งสารคนใดหรือสารใดมีความสุขภาพหรือไม่นั้น เราจะนำสารทั้งที่สื่อโดยวัจนภาษาและอวัจนภาษาดังกล่าวมาพิจารณาโดยใช้บรรทัดฐานของแต่ละสังคมเป็นเกณฑ์ กล่าวคือ ถ้าสารใดเป็นไปตามบรรทัดฐานหรือตามที่สังคมเห็นพ้องกันว่าเหมาะสมและพึงปฏิบัติแล้ว ก็ถือว่าผู้ส่งสารคนนั้นและสารนั้นสุภาพ ในทางกลับกันหากสารที่สื่อออกมานั้นไม่สอดคล้องกับบรรทัดฐานของสังคม ผู้ส่งสารและสารนั้นก็จะไม่สุภาพหรือหยาบคาย และ

*อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

เนื่องจากในแต่ละสังคมมีบรรทัดฐานที่แตกต่างกัน ดังนั้น คำพูดหรือการกระทำที่ถือว่าสุภาพในสังคมหนึ่งอาจจะดูไม่สุภาพในอีกสังคมหนึ่งได้ เช่น เมื่อได้รับเชิญให้ไปรับประทานอาหาร คนเกาหลีจะรับประทานอาหารเสียงดังเพื่อแสดงให้เห็นว่าอาหารนั้นอร่อยถูกปาก ซึ่งเป็นการแสดงความสุภาพตามมารยาทสังคม ในขณะที่การรับประทานอาหารเสียงดังนั้นคนไทยถือว่ามูมมามและไม่สุภาพ แต่คนไทยจะแสดงความสุภาพแก่เจ้าภาพโดยการกล่าวคำชมว่าอาหารนั้นอร่อยถูกปาก เป็นต้น

นอกจากนี้แม้แต่ผู้ที่อยู่ในสังคมเดียวกัน ความสุภาพหรือไม่สุภาพนั้นยังตัดสินโดยองค์ประกอบอื่น ๆ อีกด้วย เช่น เพศ วัย สถานภาพ กาลเทศะ และความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง เป็นต้น การที่ผู้ชายในสังคมไทยสามารถพูดถึงเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศในหมู่ผู้ชายด้วยกันได้ หรือแม้กระทั่งผู้หญิงชาวบ้านที่มีอายุมากและสมรสแล้วสามารถพูดเรื่องราวสองแง่สองงามในเรื่องเพศในหมู่ของตนได้ หรือผู้ใหญ่สามารถพูดโดยไม่ต้องใช้คำลงท้ายบอกความสุภาพกับผู้น้อยได้โดยไม่ถือว่าเป็นเรื่องไม่สุภาพนั้น ก็ด้วยเกณฑ์ในการตัดสินดังกล่าวเฉพาะในสังคมไทยเท่านั้นทั้งสิ้น

การเลือกใช้คำสรรพนามในภาษาไทยถือได้ว่าเป็นการแสดงควมสุภาพอย่างหนึ่ง คำสรรพนามในภาษาไทยมีอยู่มากมายหลายคำทั้งที่เป็นสรรพนามบุรุษที่ ๑ บุรุษที่ ๒ และบุรุษที่ ๓ ในการพูดนั้นคำสรรพนามมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง ผู้พูดภาษาไทยจึงต้องเลือกใช้คำสรรพนามให้เหมาะสมโดยคำนึงถึงบุรุษ เพศ พจน์ สถานภาพทางสังคม กาลเทศะ รวมทั้งความสนิทสนมระหว่างผู้พูดและผู้ฟังด้วย การเลือกใช้คำสรรพนามได้ถูกต้องเหมาะสมตามปัจจัยดังกล่าวตามบรรทัดฐานของสังคมไทยจะแสดงความสุภาพของผู้พูดได้ ในขณะที่การเลือกใช้คำสรรพนามที่ไม่เหมาะสมก็อาจถือว่าไม่สุภาพได้เช่นกัน เช่น สรรพนาม “กู-มึง” ในสังคมไทยปัจจุบันหากใช้กันในกลุ่มเพื่อนสนิทเพศชาย วัยใกล้เคียงกัน ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการและไม่ใช่ว่าในที่สาธารณะ ก็ถือว่าสุภาพได้ แต่ถ้าใช้กับคนที่รู้จักกันหรือไม่สนิทกันหรือไม่ในที่สาธารณะ เช่น ใช้พูดกับพ่อค้าแม่ค้า พนักงานบริษัท หรือผู้ที่เพิ่งรู้จักกันครั้งแรก ก็ถือว่าไม่สุภาพ หรือในกลุ่มเพื่อนสนิทชายที่เคยใช้สรรพนาม

“กู-มึง” กันโดยปกติ หากเปลี่ยนสรรพนามเป็น “ผม-คุณ” หรือใช้คำสรรพนามต่างระดับกันเป็น “กู-คุณ” ในสถานการณ์เดิม อาทิ เมื่อคุยกันในวงสุราเคยพูดกันว่า “มึงมันเพื่อนกู” แต่เปลี่ยนเป็น “คุณมันเพื่อนกู” ก็อาจเป็นการแสดงความไม่สุภาพ แสดงความไม่พอใจ หรือความต้องการเสียดสีประชดประชันของผู้พูดได้ เป็นต้น

อาจกล่าวได้ว่าความสุภาพในสังคมไทยก็คือการเลือกใช้ทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษาให้ถูกต้องเหมาะสมกับเพศ วัย สถานภาพ กาลเทศะ รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟังตามบรรทัดฐานของสังคมไทยนั่นเอง

ในภาษาไทยนั้นแม้ผู้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความสุภาพไว้ไม่มากนัก ได้แก่ วิไลวรรณ ขนิษฐานนท์ (๒๕๖๖: ๓๔๓-๓๕๗) เสนอบทความเรื่อง “ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับการแสดงความสุภาพในภาษาไทยกรุงเทพฯ” สรุปได้ว่า ความสุภาพในภาษาไทยประกอบด้วยลักษณะสำคัญ ๔ ประการ คือ การยกย่องผู้ฟัง การถ่อมตนของผู้พูด การใช้ภาษาทางการ และการใช้ถ้อยคำยาว ๆ ที่แสดงความสุภาพนอบน้อม ในเรื่องการยกย่องผู้ฟังและการถ่อมตนของผู้พูดนั้นแสดงโดยการใช้คำแทนตัวผู้พูดและผู้ฟังซึ่งผู้ที่ใช้ภาษาต้องเลือกคำเหล่านี้จาก ๓ มิติ คือ มิติบุรุษสรรพนาม มิติวัย และมิติสถานภาพทางสังคม ส่วนในเรื่องการใช้ถ้อยคำยาว ๆ นั้น มีลักษณะคือถ้อยคำยืดยาวก็ยิ่งแสดงความสุภาพได้มาก วิไลวรรณยังเสนอว่า การใช้คำแทนตัวผู้พูดและผู้ฟังนั้นเปลี่ยนไปตามสภาพของสังคม แต่เดิมคนไทยเคยอยู่ในสังคมเกษตรกรรม มีความสัมพันธ์กันฉันญาติ การใช้คำแทนผู้พูดและผู้ฟัง จึงใช้คำที่บ่งบอกความเป็นญาติซึ่งเกี่ยวกับมิติวัย ต่อมาเมื่อสังคมเปลี่ยนเป็นสังคมเมืองซึ่งมีระบบการทำงานใหม่ การใช้คำแทนตัวผู้พูดและผู้ฟังก็เพิ่มขึ้นมาใช้ยศ ตำแหน่งหน้าที่ด้วย และดูเหมือนว่ามิติทางสถานภาพทางสังคมนี้กำลังมีการใช้เพิ่มขึ้นในขณะที่มิติวัยในความสัมพันธ์ฉันญาติกำลังลดลงเพราะอิทธิพลของโลกตะวันตก

นอกจากนี้ ศรีจันทร์ วิชาติตรง (๒๕๔๐: ๑๕๗-๑๖๔) ได้เสนอบทความเรื่อง “การใช้ภาษาเพื่อแสดงความสุภาพของสังคมไทย” สรุปได้ว่า วิธีการที่จะทำให้ภาษาเกิดความสุภาพเป็นที่พึงพอใจแก่บุคคลที่กำลังรับสารในสังคมมี ๘ วิธีคือ เลือกใช้คำสรรพนามให้เหมาะสม เติมคำบางคำเพื่อทำให้เกิดความสุภาพ

ใช้คำลงท้าย ใช้คำอื่นที่มีความหมายเดียวกันแทน ไม่ใช่คำที่นิยมใช้เปรียบเทียบกับของหยาบ ไม่ใช่คำต้องห้าม ใช้ประโยคขอร้องแทนประโยคคำสั่ง และใช้อวัจนภาษาที่เหมาะสม ในส่วนที่เกี่ยวกับการเลือกใช้คำสรรพนามนั้น ศรีจันทร์ เสนอว่า จะต้องเลือกใช้ให้เหมาะกับโอกาส สถานที่ และบุคคลที่ต่าง ๆ กัน โดยจะใช้สรรพนามบุรุษที่ ๑ และ ๒ ที่เป็นคู่กัน เช่นกู-มึง, ผม-คุณ, เขา-ตัว เป็นต้น นอกจากนี้เมื่อคู่สนทนาสนิทกันมาก ๆ จะใช้คำสรรพนามที่แสดงถึงความสนิทสนมกันมาก ได้แก่ กัน-แก, กู-มึง, ข้า-เอ็ง, อ้าว-ลื้อ และหากคู่สนทนาไม่สนิทกันก็จะใช้คำสรรพนามเปลี่ยนไป เช่น ผม, ดิฉัน-คุณ, ท่าน, ได้แท้ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ในส่วนที่เกี่ยวกับการเลือกใช้คำสรรพนามกับความสุภาพในภาษาไทยนั้นยังไม่มีผู้ใดศึกษาเกี่ยวกับการเลือกใช้คำสรรพนามโดยใช้แนวคิดเรื่องความสุภาพเลย และยังไม่มีการศึกษาเพื่อหาคำตอบว่าคนไทยจะเลือกใช้คำสรรพนามคำใด โดยวิธีใดในสถานการณ์การสื่อสารที่แตกต่างกันด้วย

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประเภทของแนวความคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson ๑๙๗๘) ที่มีผลต่อการเลือกใช้คำสรรพนามในภาษาไทย อีกทั้งศึกษาปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดประเภทของแนวคิดในการเลือกใช้คำสรรพนามนั้น ๆ ผู้วิจัยมีสมมุติฐานว่า แนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสันทั้ง ๒ ประเภท คือ การมีส่วนร่วม (positive face) และการแยกตัวออกห่าง (negative face) มีผลต่อการเลือกใช้คำสรรพนามในภาษาไทย โดยมีเพศ อายุ และสถานภาพของคู่สนทนาเป็นปัจจัยที่กำหนดประเภทของแนวคิดในการเลือกใช้คำสรรพนามนั้น ๆ

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์¹ ซึ่งกำหนดสถานการณ์การสื่อสารที่มีคู่สนทนาเป็นผู้ที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน รวมทั้งกำหนดเพศ และอายุของผู้ฟัง แล้วใช้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเพื่อให้เลือกใช้คำสรรพนามบุรุษที่ ๑ และบุรุษที่ ๒ ในสถานการณ์นั้น ๆ รวม ๑๐ สถานการณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์นั้นแบ่งเป็น กลุ่มนักศึกษา กลุ่มพนักงานบริษัท กลุ่มข้าราชการระดับ ๓ ขึ้นไป

1. ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์ในภาคผนวก

และกลุ่มพ่อค้า แม่ค้า และผู้ใช้แรงงาน กลุ่มละ ๑๐ คน แยกเป็นเพศชาย ๕ คน และหญิง ๕ คน รวมทั้งสิ้น ๔๐ คน แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาความถี่ในการเลือกใช้คำสรรพนามประเภทต่าง ๆ ตามปัจจัยที่กำหนดในสมมุติฐาน

แนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน

บราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson ๑๙๗๘) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความสุภาพไว้ว่า ความสุภาพ ก็คือการเลือกใช้ภาษาที่มีเจตนาเพื่อการรักษาหน้าของผู้พูดและผู้ฟังเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะในการสนทนาครั้งหนึ่ง ๆ นั้นจะมีการกระทำที่เสี่ยงต่อการเสียหน้า (Face-Threatening Acts) ทุกครั้ง ดังนั้น คู่สนทนาจึงต้องคำนึงถึงเรื่องหน้าอย่างมากและจะต้องเลือกใช้กลวิธีการใช้ภาษาสุภาพในระดับต่าง ๆ เพื่อรักษาหน้าซึ่งกันและกัน อันได้แก่ การพูดตรงประเด็นโดยไม่ปราศจากการตักแตง (without redressive action) การพูดตรงประเด็นโดยมีการตักแตง (with redressive action) และการพูดอ้อม (off record) ตัวอย่างเช่น หากผู้พูดคิดว่าสถานการณ์นั้นก่อให้เกิดการเสียหน้าน้อยก็อาจจะเลือกการพูดตรงประเด็นโดยไม่ปราศจากการตักแตง เช่น ตะโกนว่า “ระวัง” “หลบเร็ว” เป็นต้น แต่หากผู้พูดคิดว่าสถานการณ์นั้นอาจจะก่อให้เกิดการเสียหน้ามากก็อาจเลือกการพูดอ้อมเพื่อให้ผู้ฟังตีความเอง เช่น กล่าวว่า “หนาวจัง” ซึ่งอาจจะหมายถึงต้องการให้ผู้ฟังห่อหรือเครื่องปรับอากาศ ปิดหน้าต่าง หรือหมายถึงผู้พูดเป็นไข้ ไม่สบาย หรืออาจจะหมายถึงผู้พูดรู้สึกไม่ดีต่อสถานการณ์สนทนานั้น เป็นต้น

ส่วนการพูดตรงประเด็นโดยมีการตักแตงนั้น บราวน์และเลวินสันแบ่งออกเป็น ความสุภาพเชิงบวก (positive politeness) และความสุภาพเชิงลบ (negative politeness) ความสุภาพเชิงบวก คือการเลือกใช้ภาษาสุภาพพูดตรงประเด็นโดยมีการตักแตงคำพูดเพื่อให้ผู้ฟังเห็นว่าผู้พูดเป็นพวกเดียวกันกับผู้ฟัง เช่น การกล่าวสนับสนุน ยกย่อง ชมเชย เป็นต้น ส่วนความสุภาพเชิงลบ คือการเลือกใช้ภาษาสุภาพพูดตรงประเด็นโดยมีการตักแตงแบบที่ผู้พูดต้องการเป็นเอกเทศ ไม่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น และไม่แสดงว่าเป็นพวกเดียวกันกับผู้ฟัง เช่น

การกล่าวคำขอโทษก่อนถามคำถาม เป็นต้น

เฟรเซอร์ (Fraser ๑๙๙๐) ได้อธิบายคำว่า “หน้า” (face) ของบราวน์ และเลวินสันไว้ว่า หมายถึงภาพลักษณ์ส่วนตัวของบุคคลที่ต้องการให้สังคมยอมรับ ซึ่งแบ่ง “หน้า” ออกเป็น ๒ ประเภท คือ ความต้องการมีส่วนร่วมเป็นหนึ่งในเดียวกับสังคม ที่เรียกว่า positive face และความเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเองโดยยังเป็นที่ยอมรับของสังคม ที่เรียกว่า negative face

สคอลลินและสคอลลิน (Scollin and Scollin ๑๙๙๗) กล่าวสนับสนุนแนวความคิดเรื่อง “หน้า” ของบราวน์และเลวินสันไว้ว่า แนวความคิดเรื่องหน้ามีมานานแล้วโดยเฉพาะในสังคมของชาวเอเชีย โดยมีความคิดหลักร่วมกันในคำว่า “ศักดิ์ศรี” (honor) ในการสนทนาแต่ละครั้งคู่สนทนาแต่ละคนจะพิจารณาคู่สนทนาของตนว่าเขาเป็นใคร มีบทบาทอย่างไร และเขาต้องการให้เราคิดว่าเขาเป็นคนเช่นไร แล้วเลือกใช้ภาษาให้เหมาะสมกับความสัมพันธ์นั้น ๆ ซึ่งนั่นก็คือการคำนึงถึงเรื่อง “หน้า” ก่อนเริ่มการสนทนานั่นเอง สคอลลินและสคอลลินได้เสนอศัพท์ใหม่เพื่อให้เข้าใจแนวความคิดเรื่องหน้าของบราวน์และเลวินสันได้อย่างชัดเจนและง่ายขึ้น คือใช้คำว่า การมีส่วนร่วม หรือ involvement แทนคำว่า positive face และการแยกตัวออกห่าง หรือ independent แทนคำว่า negative face โดยให้เหตุผลว่าเนื่องจากคำว่า positive และ negative มักทำให้เกิดความเข้าใจว่า “ดี” และ “เลว” ซึ่งทำให้เข้าใจสับสนได้ ในบทความนี้จะใช้ศัพท์ ๒ คำตามที่สคอลลินและสคอลลินได้เสนอไว้ คือการมีส่วนร่วม และการแยกตัวออกห่าง แทนคำว่า positive face และ negative face ตามลำดับ

นอกจากนี้ สคอลลินและสคอลลินยังได้เสนอกลวิธีการใช้ภาษาเพื่อการมีส่วนร่วมและการแยกตัวออกห่าง ไว้ดังนี้

การมีส่วนร่วม	การแยกตัวออกห่าง
๑. สังเกตหรือสนใจผู้ฟัง เช่น “ฉันชอบเสื้อของคุณจัง”	๑. ให้ความสนใจผู้ฟังเพียงเล็กน้อย เช่น “ฉันไม่รู้ว่าคุณจะส่งของนี้ไปโดยวิธีไหน”
๒. พุดคุยยอ หรือแสดงความห่วงใย ผู้ฟัง เช่น “คุณทำได้ดีเสมอ”	๒. ให้ทางเลือกที่ผู้ฟังจะไม่ทำตาม เช่น “ถ้าเราไปดื่มน้ำชาด้วยกันคงจะดี แต่เธอคงไม่ว่างหรอก”
๓. แสดงความเป็นพวกเดียวกัน เช่น “พวกเราทุกคนในที่นี้...”	๓. ให้ความสำคัญแต่น้อย เช่น “ฉันเพียงแต่ต้องการยืมเศษ กระดาษนิดเดียวเอง”
๔. แสดงความเห็น ความรู้สึก เห็นอก เห็นใจ เช่น “ฉันรู้ว่าเธอรู้สึกอย่างไร เพราะฉัน ก็เคยรู้สึกเช่นนี้มาก่อน”	๔. กล่าวขอโทษ เช่น “ขอโทษนะที่รบกวน ก็โง่งแล้ว”
๕. มองโลกในแง่ดี เช่น “ฉันคิดว่าเราต้องทำเสร็จทันเวลา แน่นอน”	๕. มองโลกในแง่ร้าย เช่น “ฉันไม่คิดหรอกว่าเธอจะรู้ว่าโง่ง แล้ว ใช่ไหม”
๖. แสดงว่ารู้ใจผู้ฟัง เช่น “ฉันรู้ว่าพวกคุณทุกคนต้องการรู้ว่า เราจะเลิกประชุมกันเมื่อไร”	๖. ใช้ภาษาเป็นแบบแผน เช่น “มีเรื่องจะแจ้งให้ทราบว่า...”
๗. คาดหวังซึ่งกันและกัน เช่น “ฉันรู้ว่าเธอต้องทำได้ดีเท่ากับที่ฉัน หวังว่าเธอจะทำได้”	๗. อ้างกฎระเบียบ “ระเบียบของบริษัทต้องตรวจสอบ...”
๘. เรียกชื่อหรือชื่อเล่น เช่น “บิล ส่งรายงานฉันพรุ่งนี้ได้ไหม”	๘. ใช้ชื่อสกุลและคำนำหน้าชื่อ เช่น “มิสเตอร์ลี มีโทรศัพท์ครับ”
๙. พุดให้มาก	๙. พุดให้น้อย
๑๐. ใช้ภาษาเดียวกันกับผู้ฟัง	๑๐. ใช้ภาษาถิ่นของตนเอง

กลวิธีที่สคอลลินและสคอลลินเสนอเกี่ยวกับการใช้คำสรรพนามก็คือ การเลือกใช้ชื่อหรือชื่อเล่น เพื่อแสดงการมีส่วนร่วม หรือแสดงว่าผู้พูดต้องการใกล้ชิดและเป็นหนึ่งเดียวกับผู้ฟัง ซึ่งก็คือ positive face ของบราวน์และ เลวินสัน และการใช้ชื่อสกุลและคำนำหน้าชื่อเพื่อแสดงการแยกตัวออกห่าง หรือการแยกตัวเองออกจากผู้ฟัง หรือการรักษาระยะห่างของผู้พูดและผู้ฟัง ซึ่ง ก็คือ negative face นั่นเอง

นอกจากนี้ทั้งสองคนยังได้เสนอปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลือกใช้ ภาษาเพื่อแสดงความสุภาพ ๓ ประการ คือ อำนาจ (power) หมายถึงความ แตกต่างกันในเชิงสถานภาพระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง เช่น เป็นนายจ้างและลูกจ้าง เป็นต้น ระยะห่าง (distance) หมายถึงความสนิทสนมระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง และน้ำหนักของการบังคับ (weight of imposition) หมายถึงความสำคัญของ เรื่องที่กำลังจะพูดกัน และได้เสนอแผนภูมิของการเลือกใช้ประเภทของความ สุภาพที่แปรตามปัจจัยดังกล่าว ดังนี้

ระบบความสุภาพที่แสดงการแยกตัวออกห่าง

Deference politeness system (- P, + D)

ผู้พูด ๑ < ===== การแยกตัวออกห่าง ===== > ผู้พูด ๒
Speaker 1 < ===== Independence ===== > Speaker 2

(แผนภูมิที่ ๑)

แผนภูมิที่ ๑ แสดงให้เห็นว่า ถ้าผู้พูดทั้ง ๒ คน มีสถานภาพเท่าเทียมกัน (-P) แต่มีระยะห่าง (+D) คือไม่สนิทสนมกัน ผู้พูดทั้งสองจะใช้ประเภทของ ความสุภาพแบบการแยกตัวออกห่าง

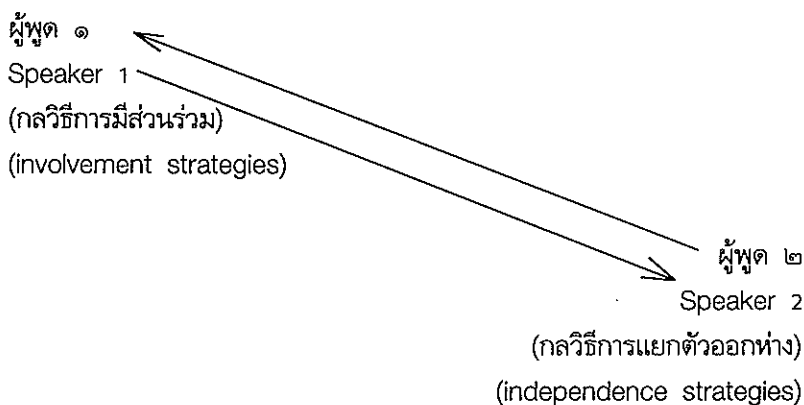
ระบบความสุภาพที่แสดงการมีส่วนร่วม
Solidarity politeness system (- P, - D)

ผู้พูด ๑ < == การมีส่วนร่วม == > ผู้พูด ๒
Speaker 1 < == involvement == > Speaker 2

(แผนภูมิที่ ๒)

แผนภูมิที่ ๒ แสดงให้เห็นว่า ถ้าผู้พูดทั้ง ๒ คน มีสถานภาพเท่าเทียมกัน (-P) และไม่มีระยะห่าง (-D) คือสนิทสนมกัน ผู้พูดทั้งสองจะเลือกใช้ประเภทของความสุภาพแบบการมีส่วนร่วม

ระบบความสุภาพที่แสดงลำดับชั้น
Hierarchical politeness system (+ P, + / - D)

(แผนภูมิที่ ๓)

แผนภูมิที่ ๓ แสดงให้เห็นว่า ถ้าผู้พูดทั้งสองคนมีสถานภาพแตกต่างกัน

(+P) และอาจมีระยะห่าง (+D) หรือไม่มี (-D) ความสัมพันธ์จะเป็นแบบลำดับชั้น ผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่าจะเลือกใช้ประเภทของความสุภาพแบบการมีส่วนร่วม และผู้ที่มีสถานภาพต่อยกว่าจะเลือกใช้ประเภทของความสุภาพแบบการแยกตัวออกห่าง

การเลือกใช้คำสรรพนามของคนไทย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างพบว่า คำสรรพนามที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้ในสถานการณ์ที่กำหนดให้นั้นมีทั้งสิ้น ๒๘ คำ แยกเป็นคำที่ใช้เป็นสรรพนามบุรุษที่ ๑ จำนวน ๑๑ คำ คือ ผม ฉัน ดิฉัน หนู พี่ น้อง ป้า น้า เรา ชื่อเล่นของผู้พูด และทางนี้ และคำที่ใช้เป็นสรรพนามบุรุษที่ ๒ จำนวน ๒๗ คำ คือ คุณ เธอ ท่าน นาย พี่ คุณพี่ ลุง คุณลุง ป้า คุณป้า น้า อา น้อง หนู ไ้หนู แท้ก็ชื่อ โซเฟอร์ จำ หมู่ หมวด พ่อค้า แม่ค้า บ่อย หมอ คุณหมอ พยาบาล และคุณพยาบาล นอกจากนี้ยังปรากฏการละคำสรรพนามแทนตัวผู้พูดและผู้ฟังอีกด้วย ผู้วิจัยนำคำสรรพนามที่ได้ทั้งหมดมาจัดเป็นประเภทตามแนวคิดเรื่องความสุภาพแบบ positive face และ negative face ของบราวน์และเลวินสัน ได้กลุ่มคำสรรพนามที่แสดงแนวคิดเรื่องความสุภาพดังกล่าว ๒ กลุ่ม ดังนี้

๑. คำสรรพนามที่แสดงแนวคิดการมีส่วนร่วม (positive face)

คำสรรพนามที่แสดงแนวคิดการมีส่วนร่วมเป็นคำสรรพนามที่ผู้พูดเลือกใช้เพื่อแสดงความใกล้ชิดกับผู้ฟัง ผู้วิจัยจัดให้คำสรรพนามที่เป็นคำเรียกญาติทั้งหมดเป็นคำสรรพนามที่แสดงแนวคิดการมีส่วนร่วม ตามที่กรรณิการ์ อักษรกุล (๒๕๒๑: ๕๑) กล่าวว่าคนไทยมีค่านิยมชอบนับญาติ แม้กับคนที่ไม่รู้จักก็จะเรียก พี่ ป้า น้า ลุง ฯลฯ เนื่องจากสังคมไทยแต่เดิมเป็นสังคมเกษตรกรรม คนในสังคมมักจะร่วมแรงร่วมใจช่วยเหลือกันในยามปลูกหรือเก็บเกี่ยวพืชผล ทำให้มีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นเหมือนญาติพี่น้อง จึงใช้ภาษาที่แสดงความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดโดยใช้คำเรียกญาติเรียกขานและเป็นสรรพนามในการพูด

แม้จะไม่ใช่ญาติกันก็ตาม ด้วยเหตุนี้คำเรียกญาติที่นำมาใช้เป็นคำสรรพนามจึงแสดงแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังจัดให้คำว่า “หนู” และ ชื่อของผู้พูดที่ใช้เป็นคำสรรพนามอยู่ในกลุ่มนี้ด้วย แม้คำว่า “หนู” จะไม่ได้แสดงความสัมพันธ์ฉันญาติ แต่ก็ใช้กันในสังคมอย่างกว้างขวาง และแสดงความอ่อนน้อมของผู้พูดแก่ผู้ฟัง แสดงถึงการยอมเป็นส่วนหนึ่งในสังคมของผู้ฟังด้วย ส่วนชื่อของผู้พูดนั้นแสดงค่านิยมในสังคมใหม่ที่มักนิยมนำชื่อมาใช้เป็นคำสรรพนามที่แสดงความสนิทสนม ในบางครั้งลูกอาจใช้ชื่อแทนตัวเองเมื่อพูดกับพ่อแม่หรือญาติคนอื่น ๆ ด้วย คำสรรพนามในกลุ่มนี้ปรากฏ ๑๗ คำ คือ คำสรรพนามบุรุษที่ ๑ ได้แก่ หนู พี่ น้อง ป้า น้า และชื่อเล่นของผู้พูด คำสรรพนามบุรุษที่ ๒ ได้แก่ พี่ คุณพี่ น้อง ลุง คุณลุง ป้า คุณป้า น้า อา หนู และไอ้หนู

๒. คำสรรพนามที่แสดงแนวคิดการแยกตัวออกห่าง (negative face)

คำสรรพนามที่แสดงแนวคิดการแยกตัวออกห่างเป็นคำที่ผู้พูดเลือกใช้เพื่อรักษาระยะห่างระหว่างตนและผู้ฟัง คำเหล่านี้เป็นคำที่ผู้พูดใช้เพื่อแสดงฐานะทางสังคมบางอย่าง เช่น คำเรียกอาชีพ ยศ ตำแหน่ง เป็นต้น วิไลวรรณ ขนิษฐนันท์ (๒๕๒๗: ๓๕๐) กล่าวว่า สังคมไทยสมัยใหม่มีการจัดรูปแบบการทำงานที่ต่างไปจากสังคมเดิม ทำให้ยศหรือตำแหน่งหน้าที่เข้ามามีบทบาทในการพูดเพื่อใช้แสดงการยกย่องผู้ฟังแทนคำเรียกญาติในสมัยก่อน คำแสดงสถานภาพ ยศ ตำแหน่ง เหล่านี้จึงแสดงแนวคิดการแยกตัวออกห่างได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้จัดให้คำสรรพนามอื่น ๆ ที่ไม่ใช่คำเรียกญาติและชื่อของผู้พูดอยู่ในกลุ่มนี้ด้วย คำสรรพนามในกลุ่มนี้ปรากฏ ๒๑ คำ คือ คำสรรพนามบุรุษที่ ๑ ได้แก่ ผม ฉัน ดิฉัน เรา^๒ และทางนี้ คำสรรพนามบุรุษที่

๒. คำว่า “เรา-นาย” แม้มักจะพบว่าใช้กันในระหว่างเพื่อนชายที่สนิทกันก็ตาม แต่ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจัดให้อยู่ในกลุ่มของคำสรรพนามที่แสดงแนวคิดเรื่องการแยกตัวออกห่าง เนื่องจากมีคุณสมบัติเป็นคำบุรุษสรรพนามที่ใช้ได้ในสถานการณ์ที่สนิทสนมหรือไม่ก็ได้ ซึ่งต่างจากกลุ่มของคำเรียกญาติที่แสดงความสัมพันธ์ใกล้ชิดอย่างชัดเจน

๒ ได้แก่ คุณ เรอ ท่าน นาย แท็กซี่ โซเฟอร์ พ่อค้า แม่ค้า บ่อย จำ หมู หมวัด หมอ คุณหมอ พยาบาล และคุณพยาบาล

จากการจัดประเภทคำสรรพนามข้างต้น สามารถแสดงให้เห็นการเลือกใช้คำสรรพนามของคนไทยโดยใช้แนวคิดเรื่องความสุภาพทั้งสองประเภทได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๑ แสดงจำนวนครั้งของการเลือกใช้คำสรรพนามที่แสดงแนวคิดเรื่องความสุภาพทั้งสองประเภทในแต่ละสถานการณ์

สถานการณ์	คำสรรพนามแทนผู้พูด		ไม่ใช่คำสรรพนาม (ครั้ง)	คำสรรพนามแทนผู้ฟัง		ไม่ใช่คำสรรพนาม (ครั้ง)
	แสดงการมีส่วนร่วม (ครั้ง)	แสดงการแยกออก (ครั้ง)		แสดงการมีส่วนร่วม (ครั้ง)	แสดงการแยกออก (ครั้ง)	
๑. พูดกับคนรับแท็กซี่ในรถแท็กซี่	๓๕	๕	๒๙	๘๙	๒๕	๖
๒. แจ้งความต่อตำรวจบนโรงพัก	๗๙	๑๓๔	๒๗	๑๐๘	๑๒๖	๖
๓. พูดกับคนแปลกหน้าบนรถไฟ	๙๕	๑๒๑	๒๔	๑๕๗	๗๓	๑๐
๔. ติดต่อกับพนักงานธนาคาร	๖๐	๑๔๖	๓๔	๑๒๘	๙๒	๒๐
๕. พูดกับคนขายของบนฟุตบาท	๘๑	๑๑๑	๔๘	๑๖๒	๔๖	๓๒
๖. พูดกับบริการในร้านอาหาร	๘๔	๘๖	๗๐	๑๗๙	๔๓	๑๘
๗. พูดกับเพื่อนร่วมงานคนใหม่	๑๑๔	๑๑๙	๗	๑๕๖	๗๐	๑๔
๘. ติดต่อกับเจ้าหน้าที่อำเภอ (ทำบัตรประชาชน)	๖๐	๑๒๘	๕๒	๑๓๓	๗๕	๓๒
๙. พูดกับหมอที่โรงพยาบาล	๔๔	๑๖๖	๓๐	-	๒๔๐	-
๑๐. พูดกับนางพยาบาลที่โรงพยาบาล	๓๗	๖๖	๑๗	๔๖	๖๙	๕

ตารางที่ ๑ แสดงให้เห็นว่า ในสถานการณ์ที่คู่สนทนาเป็นผู้ที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อนนั้น คนไทยส่วนใหญ่นิยมใช้แนวคิดเรื่องความสุภาพประเภทแยกตัวออกห่างในการเลือกใช้คำสรรพนามบุรุษที่ ๑ แทนตัวผู้พูด และใช้แนวคิดเรื่องความสุภาพประเภทการมีส่วนร่วมในการเลือกใช้คำสรรพนามบุรุษที่ ๒ แทนผู้ฟัง ในการสนทนาแต่ละครั้งผู้พูดจะรักษาระยะห่างระหว่างตัวเองกับผู้ฟังไว้โดยเลือกใช้คำสรรพนาม เช่น ผม ฉัน ดิฉัน เป็นส่วนใหญ่ และในขณะเดียวกันก็มักจะแสดงความสนิทสนมกับผู้ฟังเพื่อมิให้ระยะห่างนั้นมีมากเกินไปโดยเลือกใช้คำเรียกญาติมาใช้เป็นคำสรรพนามแทนผู้ฟัง จึงอาจกล่าวได้ว่าแนวคิดเรื่องความสุภาพทั้งสองประเภทของบราวน์และเลวินสัน คือการมีส่วนร่วม และการแยกตัวออกห่าง มีผลต่อการเลือกใช้คำสรรพนามในภาษาไทยตรงตามสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้

ความสุภาพกับเพศ

เพศ เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เราเลือกใช้ภาษาแตกต่างกัน ในภาษาไทยนั้นผู้หญิงและผู้ชายจะเลือกใช้คำที่แตกต่างกัน เช่น ผู้ชายมักเรียกตัวเองว่า ผม กระผม อ้าว ฯลฯ ในขณะที่ผู้หญิงจะใช้หนู ฉัน ดิฉัน และชื่อของตัวเอง เป็นต้น (อมรา ๒๕๔๑: ๕๐) การที่ผู้พูดคนหนึ่งจะใช้แนวคิดประเภทใดในการเลือกใช้คำสรรพนามนั้นนอกจากจะต้องคำนึงถึงเพศของตนเองแล้วยังต้องคำนึงถึงเพศของบุคคลที่เราจะพูดด้วยอีกด้วย

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล ไม่แสดงความแตกต่างในการเลือกใช้คำสรรพนามของผู้พูดเพศชายและหญิงอย่างชัดเจน กล่าวคือ ผู้ชายและผู้หญิงมีแนวคิดเรื่องความสุภาพในการเลือกใช้คำสรรพนามไม่ต่างกันอย่างเด็ดขาดทุกสถานการณ์ ทั้งการพูดกับผู้ฟังเพศเดียวกันและต่างเพศ โดยจะแสดงตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๒ แสดงจำนวนครั้งของการเลือกใช้คำสรรพนามที่แสดงแนวคิดเรื่องความสุภาพทั้งสองประเภทในสถานการณ์พูดกับคนแปลกหน้าบนรถไฟ และติดต่อกับพนักงานธนาคารของผู้พูดเพศหญิง

สถานการณ์/(เพศของผู้ฟัง)	คำสรรพนามแทนผู้พูด		ไม่ใช้คำสรรพนาม (ครั้ง)	คำสรรพนามแทนผู้ฟัง		ไม่ใช้คำสรรพนาม (ครั้ง)
	แสดงการมีส่วนร่วม (ครั้ง)	แสดงการแยกออก (ครั้ง)		แสดงการมีส่วนร่วม (ครั้ง)	แสดงการแยกออก (ครั้ง)	
๓. พูดกับคนแปลกหน้าบนรถไฟ (ช)	๓๐	๑๗	๑๓	๓๘	๑๔	๓
	(ญ) ๓๔	๑๗	๕	๔๑	๑๗	๒
๔. ติดต่อกับพนักงานธนาคาร (ช)	๒๕	๑๔	๑๖	๓๕	๑๔	๖
	(ญ) ๒๓	๒๑	๑๖	๓๕	๒๐	๕

ตารางที่ ๓ แสดงจำนวนครั้งของการเลือกใช้คำสรรพนามที่แสดงแนวคิดเรื่องความสุภาพทั้งสองประเภทในสถานการณ์พูดกับคนแปลกหน้าบนรถไฟ และติดต่อกับพนักงานธนาคารของผู้พูดเพศชาย

สถานการณ์/(เพศของผู้ฟัง)	คำสรรพนามแทนผู้พูด		ไม่ใช้คำสรรพนาม (ครั้ง)	คำสรรพนามแทนผู้ฟัง		ไม่ใช้คำสรรพนาม (ครั้ง)
	แสดงการมีส่วนร่วม (ครั้ง)	แสดงการแยกออก (ครั้ง)		แสดงการมีส่วนร่วม (ครั้ง)	แสดงการแยกออก (ครั้ง)	
๓. พูดกับคนแปลกหน้าบนรถไฟ (ช)	๑๖	๔๓	๑	๓๘	๑๔	๓
	(ญ) ๑๕	๔๔	๑	๔๐	๑๘	๒
๔. ติดต่อกับพนักงานธนาคาร (ช)	๖	๕๓	๑	๒๔	๒๖	๕
	(ญ) ๖	๕๓	๑	๒๔	๒๗	๔

จากตารางที่ ๒ และ ๓ แสดงให้เห็นว่าในสถานการณ์พูดกับคนแปลกหน้าบนรถไฟและติดต่อกับพนักงานธนาคารนั้น ผู้พูดเพศหญิงและชายใช้แนวคิดในการเลือกใช้คำสรรพนามบุรุษที่ ๑ ที่ใช้แทนตนเองแตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้พูดเพศหญิงส่วนใหญ่เลือกใช้คำสรรพนามบุรุษที่ ๑ ประเภทแสดงการมีส่วนร่วม ในขณะที่ผู้พูดเพศชายส่วนใหญ่เลือกใช้คำสรรพนามบุรุษที่ ๑ ประเภทแสดงการแยกตัวออกจาก แต่ผู้พูดทั้งเพศหญิงและชายเลือกใช้คำสรรพนามบุรุษที่ ๒ ที่ใช้แทนผู้ฟังเหมือนกัน คือเลือกใช้คำสรรพนามบุรุษที่ ๒ ประเภทแสดงการมีส่วนร่วมไม่ว่าผู้ฟังจะเป็นเพศใดก็ตาม

การที่ผู้พูดเพศหญิงส่วนใหญ่เลือกใช้คำสรรพนามแทนตนเองประเภทแสดงการมีส่วนร่วมอันได้แก่คำว่า “หนู” คำเรียกญาติต่าง ๆ และชื่อเล่นนั้น อาจสะท้อนลักษณะความเป็นผู้หญิงส่วนใหญ่ในสังคมไทยที่มักจะอ่อนโยน น่ารัก และยังไม่แสดงบทบาทอย่างเป็นทางการในสังคมอย่างชัดเจนมากนัก การใช้คำสรรพนามแทนตนเองประเภทแสดงการมีส่วนร่วมจะทำให้ผู้ฟังรู้สึกสนิทสนมเป็นกันเอง และรู้สึกถึงความอ่อนโยนถ่อมตนของเพศหญิงได้ นอกจากนี้ไม่ว่าผู้ฟังจะเป็นเพศใดก็ตามผู้พูดเพศหญิงส่วนใหญ่ก็มักจะใช้คำสรรพนามแทนผู้ฟังประเภทแสดงการมีส่วนร่วมด้วยเช่นกัน ทั้งนี้เพื่อย้ำความรู้สึกดังกล่าวยังของผู้ฟังให้มากขึ้น ส่วนการเลือกใช้คำสรรพนามแทนตนเองประเภทแสดงการแยกตัวออกจากของผู้พูดเพศหญิง เช่น คำว่า “ดิฉัน” นั้น จากการสังเกตพบว่ามักใช้ในสถานการณ์ที่เป็นทางการมาก ๆ เท่านั้น วิไลวรรณ ขนิษฐานนท์ (๒๕๒๗: ๓๔๗) กล่าวว่า แม้ผู้ที่ไม่ค่อยจะมีโอกาสใช้ภาษาอย่างเป็นทางการบ่อย ๆ ก็มักจะรู้สึกขัดใจในการใช้คำว่า “ดิฉัน” จึงทำให้เกิดการใช้คำว่า “อฉัน” “ฮั่น” ขึ้น เพื่อลดความเป็นทางการและระยะห่างระหว่างผู้พูดและผู้ฟังลง ในเรื่องนี้ผู้วิจัยคิดว่าเป็นเพราะผู้หญิงไทยมักนิยมใช้แนวคิดเรื่องความสุภาพประเภทแสดงการมีส่วนร่วมในการเลือกใช้คำสรรพนามแทนตนเอง มากกว่าประเภทแยกตัวออกจาก ดังนั้น หากไม่ใช่สถานการณ์ที่เป็นทางการอย่างมากแล้วผู้หญิงไทยก็มักจะเลี่ยงการเลือกใช้คำสรรพนามที่แสดงการแยกตัวออกจาก จึงทำให้เกิดการใช้คำดังกล่าวขึ้น อันเป็นลักษณะพิเศษเฉพาะในการเลือกใช้คำสรรพนามของผู้หญิงไทย

ส่วนการเลือกใช้คำสรรพนามแทนตนเองประเภทแยกตัวออกห่างของผู้พูดเพศชายคือคำว่า “ผม” นั้น อาจสะท้อนให้เห็นลักษณะความเป็นชายในสังคมไทยที่ต้องแสดงความเป็นตัวของตัวเอง ชัดแจ้ง ไม่เป็นรองใคร และมีความเป็นทางการมากกว่าเพศหญิง แม้คำว่า “ผม” จะเป็นคำสรรพนามที่มีร่องรอยของการถ่อมตนของผู้พูด³ แต่ก็ยังเป็นคำสรรพนามที่ผู้ชายไทยใช้กันอย่างแพร่หลายโดยเฉพาะในสถานการณ์ที่เป็นทางการ จึงจัดเป็นคำสรรพนามประเภทแสดงการแยกตัวออกห่าง อย่างไรก็ตาม ผู้พูดเพศชายก็จะเลือกใช้คำสรรพนามแทนผู้ฟังประเภทแสดงการมีส่วนร่วมเมื่อพูดกับผู้ฟังทั้งเพศหญิงและเพศชาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะต้องการรักษาระยะห่างระหว่างผู้พูดและผู้ฟังไม่ให้มากเกินไป

แม้ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจะพบว่า ทั้งผู้พูดเพศหญิงและเพศชายจะมีแนวคิดเรื่องความสุภาพในการเลือกใช้คำสรรพนามแทนผู้ฟังในการพูดกับคู่สนทนาทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศเหมือนกัน แต่แนวคิดที่ผู้พูดทั้งสองเพศเลือกใช้สรรพนามแทนตนเองนั้นแตกต่างกัน จึงอาจเป็นข้อยืนยันสมมติฐานว่าเพศเป็นปัจจัยที่กำหนดประเภทของแนวคิดเรื่องความสุภาพในการเลือกใช้คำสรรพนามในภาษาไทยได้ส่วนหนึ่ง

ความสุภาพกับอายุ

อายุเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดการใช้ภาษาเช่นกัน ในสังคมไทยถือเรื่องอาวุโสเป็นสำคัญ ดังนั้นในการสนทนากันผู้พูดจึงจะต้องคำนึงถึงวัยของทั้งผู้พูดและผู้ฟัง และเลือกใช้ภาษาให้เหมาะสม เพราะหากใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสมไม่ควรแล้วก็อาจได้ชื่อว่าเป็นคนไม่สุภาพได้

ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าอายุเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้พูดเลือกใช้

3. วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ (๒๕๒๗: ๓๔๗) กล่าวว่า คำว่า “ผม” เป็นคำที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะส่วนที่สูงที่สุดของร่างกาย เช่นเดียวกับคำว่า “กระหม่อม” ที่ผู้พูดใช้เป็นสรรพนามแทนตนเองเพื่อถ่อมตัวเมื่อเทียบกับผู้ฟัง ซึ่งจะใช้คำสรรพนามแทนผู้ฟังที่เป็นคำที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะส่วนที่ต่ำที่สุด เช่น “พระบาท” “ใต้ฝ่าพระบาท” เป็นต้น

คำสรรพนามโดยใช้แนวคิดเรื่องความสุภาพที่ต่างกัน แม้ผู้พูดจะมีปัจจัยเพศที่คอยกำหนดการใช้ภาษาแล้ว แต่ก็ยังต้องนำมาเชื่อมโยงให้สัมพันธ์กับปัจจัยอายุด้วย โดยจะเห็นได้ชัดเจนนจากในเกือบทุกสถานการณ์ที่เมื่ออายุของผู้ฟังเปลี่ยนแปลงไปไม่ว่าจะมากกว่า เท่ากัน หรือน้อยกว่า ก็จะทำให้ผู้พูดเลือกใช้คำสรรพนามโดยใช้แนวคิดที่แตกต่างกันด้วยไม่ว่าผู้ฟังจะมีเพศใดก็ตาม ตัวอย่างเช่น ผู้พูดเพศหญิงเมื่อสนทนากับผู้ฟังเพศชายที่มีอายุมากกว่าหรือน้อยกว่าบนรถไฟ จะเลือกใช้แนวคิดประเภทแสดงการมีส่วนร่วมมาเลือกใช้คำสรรพนามโดยเลือกคำเรียกญาติมาใช้เป็นสรรพนามแทนทั้งตนเองและผู้ฟัง เช่น “หนู-คุณลุง” “พี่-น้อง” เป็นต้น แต่เมื่อพูดคุยกับผู้ชายที่มีอายุเท่ากันแล้วจะเลือกใช้แนวคิดประเภทแสดงการแยกตัวออกห่างมาเลือกใช้คำสรรพนามโดยใช้คำว่า “ฉัน-เธอ” หรือ “ฉัน-คุณ” แทน

ตารางที่ ๔ แสดงจำนวนครั้งของการเลือกใช้คำสรรพนามที่แสดงแนวคิดเรื่องความสุภาพทั้งสองประเภทในสถานการณ์พูดกับชายแปลกหน้าบนรถไฟที่มีระดับอายุต่างกันของผู้พูดเพศหญิง

สถานการณ์/(เพศของผู้ฟัง)	คำสรรพนามแทนผู้พูด		ไม่ใช้คำสรรพนาม (ครั้ง)	คำสรรพนามแทนผู้ฟัง		ไม่ใช้คำสรรพนาม (ครั้ง)
	แสดงการมีส่วนร่วม (ครั้ง)	แสดงการแยกออก (ครั้ง)		แสดงการมีส่วนร่วม (ครั้ง)	แสดงการแยกออก (ครั้ง)	
๓. พูดกับคนแปลกหน้าบนรถไฟ (ช)						
อายุมากกว่า	๔	๕	๖	๑๔	๕	๑
อายุเท่ากัน	๔	๑๑	๕	๕	๑๓	๒
อายุน้อยกว่า	๑๗	๑	๒	๑๔	๑	-

ตารางที่ ๔ แสดงให้เห็นว่าแม้ผู้พูดเพศหญิงจะนำแนวคิดประเภทแสดงการมีส่วนร่วมมาเลือกใช้คำสรรพนามทั้งที่ใช้แทนตนเองและผู้ฟังเพศชาย ดังปรากฏโดยรวมในตารางที่ ๒ แต่เมื่อแยกพิจารณาโดยจำแนกตามอายุของผู้ฟังแล้วจะเห็นว่า หากเป็นผู้ฟังที่มีอายุเท่ากัน ผู้พูดเพศหญิงจะเลือกใช้แนวคิดประเภทแสดงการแยกตัวออกห่างมาใช้เลือกคำสรรพนามทั้งที่ใช้แทนตนเองและผู้ฟังมากกว่าเพื่อรักษาระยะห่างระหว่างคู่สนทนา นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์นั้นในบางสถานการณ์ เช่น พูดกับคนขับรถแท็กซี่ และพูดกับเพื่อนร่วมงานคนใหม่ที่เป็นเพศชาย เมื่อผู้วิจัยกำหนดอายุผู้ฟังให้ว่ามากกว่าหรือน้อยกว่าแล้ว ผู้พูดเพศหญิงมักจะถามกลับว่า “มากกว่าแค่ไหน” หรือ “น้อยกว่าแค่ไหน” ทั้งนี้เพื่อเลือกใช้คำสรรพนามทั้งที่ใช้แทนตนเองและคู่สนทนา ให้เหมาะสมกับอายุของผู้ฟัง กล่าวคือ ถ้ามีอายุมากกว่าหรือน้อยกว่ากันไม่มากนัก ผู้พูดเพศหญิงมักจะใช้แนวคิดประเภทแสดงการแยกตัวออกห่างในการเลือกใช้คำสรรพนามเหมือนที่เลือกใช้กับผู้ฟังที่มีอายุเท่ากัน เช่น “ฉัน-คุณ” “ฉัน-เธอ” เป็นต้น แต่เมื่อผู้วิจัยบอกว่าอายุมากกว่ากันมากและน้อยกว่ากันมาก ผู้พูดเพศหญิงส่วนใหญ่ก็มักจะเลือกคำสรรพนามประเภทแสดงการมีส่วนร่วม เช่น “คุณลุง-หนู” “พี่-หนู” และ “พี่-น้อง” เป็นต้น มาใช้แทน การเลือกใช้แนวคิดในการเลือกคำสรรพนามดังกล่าวอาจสะท้อนลักษณะความเป็นผู้หญิงในสังคมไทยปัจจุบันว่า ยังต้องระมัดระวังกิริยาจาที่จะแสดงต่อเพศตรงข้ามที่อายุใกล้เคียงกัน เนื่องจากอาจจะถูกครหาว่าไม่รู้จักร่างตัว หรืออาจจะเป็นนัยที่แสดงความสัมพันธ์ในเชิงชู้สาวได้ อันยังคงเป็นค่านิยมที่สำคัญประการหนึ่งของสังคมไทย

ส่วนผู้พูดเพศชายส่วนใหญ่แม้ผู้ฟังจะมีอายุต่างกันก็ยังคงเลือกใช้คำสรรพนามแทนผู้ฟังที่ไม่แตกต่างกันนัก กล่าวคือ ใช้คำสรรพนามประเภทแสดงการมีส่วนร่วม เช่น “คุณลุง” “คุณป้า” แทนผู้ฟังที่มีอายุมากกว่า และ “น้อง” แทนผู้ฟังที่มีอายุเท่ากัน (โดยเฉพาะเพศตรงข้าม) และอายุน้อยกว่า การเลือกใช้คำสรรพนาม “น้อง” แทนผู้ฟังที่มีอายุเท่ากันโดยเฉพาะเพศตรงข้ามนี้ อาจสะท้อนลักษณะความเป็นผู้ชายในสังคมไทยที่ต้องการเป็นผู้นำ ผู้ปกป้อง แต่อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่าผู้พูดเพศชายส่วนใหญ่มักเลือกใช้คำสรรพนามแทนผู้ฟังประเภทแสดงการแยกตัวออกห่างเมื่อพูดกับผู้ฟังเพศเดียวกันที่มีอายุ

เท่ากัน เช่น “คุณ” “จ๋า” เป็นต้น ทั้งนี้อาจจะเพื่อรักษาระยะห่างระหว่างผู้พูดและผู้ฟังให้อยู่ในระดับพอสมควร และไม่ต้องการแสดงออกต่อเพศชายวัยเดียวกันเหมือนกับที่แสดงต่อเพศตรงข้าม

อนึ่ง ในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเพศชายก็พบว่าเมื่ออ่านสถานการณ์ให้ฟังแล้วมักจะมีการถามกลับว่า “อายุมากกว่าขนาดไหน” เช่นเดียวกัน อันอาจเป็นเครื่องยืนยันได้ว่า อายุเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดแนวคิดเรื่องความสุภาพในการเลือกใช้สรรพนามของคนไทย กล่าวคือ หากมีอายุต่างกันมากส่วนใหญ่มักจะเลือกใช้แนวคิดประเภทแสดงการมีส่วนร่วม โดยใช้คำเรียกญาติแทนผู้ฟัง แต่ถ้าอายุต่างกันไม่มากนักมักใช้แนวคิดประเภทแสดงการแยกตัวออกห่าง

ความสัมพันธ์กับสถานะภาพ

สถานะภาพ คือ ฐานะ ตำแหน่ง หรือเกียรติยศของบุคคลที่ปรากฏในสังคม (พหยา ๒๕๔๑: ๗๘) บุคคลในสังคมทุกคนล้วนมีสถานะภาพติดตัวอยู่เสมอและจะต้องแสดงบทบาทให้สอดคล้องกับสถานะภาพของตนด้วย ในความเป็นจริงสถานะภาพขึ้นอยู่กับการกำหนดของผู้อื่นหรือกลุ่มที่บุคคลนั้นอยู่ร่วมเป็นสมาชิกมากกว่าความต้องการของเจ้าของสถานะภาพเอง สังคมไทยมักมองว่าสถานะภาพที่ต่ำกว่ามักมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบน้อย มีสิทธิน้อย มีอำนาจและผลตอบแทนน้อย เช่น ลูกจ้างหรือกรรมกรแบกหาม มีสถานะภาพต่ำเมื่อเทียบกับหัวหน้าคนงานหรือผู้จัดการ ก็เนื่องจากมีหน้าที่รับผิดชอบน้อยกว่านั่นเอง

ในการวิจัยครั้งนี้ แม้จะกำหนดสถานการณ์ให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟังเป็นแบบสมดุล คือเป็นความสัมพันธ์ของคนที่ไม่รู้จักกัน และผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ของทุกสถานการณ์จะเห็นว่าผู้พูดและผู้ฟังมีสถานะภาพเท่าเทียมกันก็ตาม แต่มีผู้ตอบแบบสัมภาษณ์บางส่วนที่ยังเห็นว่าบางสถานการณ์นั้นผู้พูดและผู้ฟังมีสถานะภาพที่ไม่เท่าเทียมกัน เช่น เมื่อพูดกับบริกรในร้านอาหาร ผู้สัมภาษณ์บางคนระบุว่า บริกรมีสถานะภาพต่ำกว่า ในขณะที่เมื่อไปหาหมอที่

โรงพยาบาล หมอจะมีสถานภาพสูงกว่า เป็นต้น

การเลือกใช้คำสรรพนามเมื่อผู้พูดคิดว่าผู้ฟังมีสถานภาพไม่เท่ากับตนนั้น ในงานวิจัยนี้ไม่พบว่าแตกต่างกัน กล่าวคือ ไม่ว่าผู้พูดจะเห็นว่าตนและผู้ฟังมีสถานภาพเท่ากันหรือไม่ก็ยังเลือกใช้คำสรรพนามที่เหมือนกันได้ เช่น ผู้พูดเพศชายที่ระบุว่าตนขับรถแท็กซี่มีสถานภาพต่ำกว่าตน และที่ระบุว่าสถานภาพเท่ากันนั้น เลือกใช้คำสรรพนามไม่แตกต่างกัน คือใช้สรรพนามแทนตนเองและคนขับแท็กซี่ที่อายุมากกว่าว่า “ผม-พี่” อายุเท่ากันว่า “ผม-พี่” และอายุน้อยกว่าว่า “ผม-น้อง” หรือในสถานการณ์ที่พูดกับบริกรในร้านอาหารที่มีอายุมากกว่าว่า “ผม-พี่” อายุเท่ากันว่า “ผม-น้อง” และอายุน้อยกว่าว่า “พี่-น้อง” เป็นต้น และเป็นเช่นนี้ในทุกสถานการณ์ อาจมีบ้างในบางสถานการณ์ที่ใช้คำสรรพนามแตกต่างกันเมื่อระบุว่าสถานภาพต่างกัน แต่มีน้อยจนไม่อาจนำมายืนยันสมมุติฐานได้

เป็นที่น่าสังเกตว่าในสถานการณ์ที่กำหนดให้ นั้น มีเพียงสถานการณ์เดียวที่ผู้พูดทุกคนเลือกใช้คำสรรพนามบุรุษที่ ๒ แทนผู้ฟังเหมือนกัน คือสถานการณ์ที่ต้องพูดกับหมอในโรงพยาบาล โดยผู้พูดทุกคนใช้คำสรรพนามประเภทแยกตัวออกห่างแทนหมอโดยใช้อาชีพ หรือคำนำหน้า + อาชีพ คือ หมอ และคุณหมอ ทุกคน ไม่ว่าจะระบุว่าอาชีพหมอมีสถานภาพเท่ากับกับผู้พูดหรือไม่ก็ตาม นอกจากนี้ในสถานการณ์แจ้งความต่อตำรวจที่สถานีตำรวจ และพูดกับพยาบาลในโรงพยาบาล ผู้พูดส่วนใหญ่ก็เลือกใช้คำสรรพนามแทนผู้ฟังประเภทแสดงการแยกตัวออกห่างโดยใช้คำเรียกตำแหน่ง ยศ คำเรียกอาชีพ เช่น “หมวด” “คุณพยาบาล” เป็นต้น ด้วย ในขณะที่สถานการณ์อื่น ๆ นั้น ผู้พูดส่วนใหญ่เลือกใช้คำสรรพนามแทนผู้ฟังประเภทแสดงการมีส่วนร่วมมากกว่าทั้งสิ้น หากจะวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดที่สคอลลินและสคอลลินเสนอไว้เกี่ยวกับระบบความสุภาพที่แสดงลำดับชั้น (แผนภูมิที่ ๓) ก็อาจกล่าวได้ว่าคนไทยยกย่องอาชีพทั้ง ๓ อาชีพนี้อยู่มาก อาจจะด้วยเพราะเป็นอาชีพที่เกี่ยวข้องกับความ เป็นความตายและกฎหมายบ้านเมืองที่ผู้พูดมักไม่มีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ เท่าใดนัก ดังนั้นจึงรู้สึกกว่าตนเองมีสถานภาพที่ด้อยกว่าจึงเลือกใช้คำสรรพนามประเภทแยกตัวออกห่างโดยที่ตนเองก็ไม่รู้ตัวก็เป็นได้

ข้อน่าสังเกตเกี่ยวกับสถานภาพอีกประการหนึ่งซึ่งสอดคล้องกับที่

สคอลลินและสคอลลินเสนอไว้ในแผนภูมิที่ ๓ ดังกล่าวข้างต้นก็คือ ในสถานการณ์การสนทนากับบุคคลที่สังคมระบุเป็นผู้ด้อยสถานภาพกว่า กล่าวคือ มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบในสังคมน้อยกว่า เช่น ผู้ใช้แรงงาน คนขับแท็กซี่ หรือ บริกรในร้านอาหารนั้น ผู้พูดส่วนใหญ่มักเลือกใช้แนวคิดประเภทแสดงการมีส่วนร่วมในการเลือกใช้คำสรรพนามแทนตัวผู้พูดและผู้ฟัง เช่น ใช้คำว่า “พี่-น้อง” “หนู-ลุง” เป็นต้น

ในบางสถานการณ์ที่กำหนดสถานภาพของผู้ฟังที่ไม่ชัดเจน เช่น สถานการณ์ที่ให้พูดกับคนแปลกหน้าบนรถไฟนั้น ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์หลายคนมักมีคำถามว่า “เขาแต่งตัวอย่างไร” คำถามนี้อาจแสดงแนวคิดเรื่องสถานภาพของคนไทยได้ว่าส่วนหนึ่งตัดสินจากการแต่งกาย หรืออาจกล่าวเชื่อมโยงกับความคิดเรื่องหน้าของบราวน์และเลวินสันได้ว่าแนวความคิดเรื่องหน้าของคนไทยนั้นเกี่ยวข้องกับการแต่งกายด้วย โดยผู้พูดจะสังเกตการแต่งกายของผู้ฟังเพื่อเลือกใช้ภาษาที่ตนเห็นว่าเหมาะสมเพื่อเป็นการรักษาน้ำอย่างหนึ่ง

บทสรุป

จากการศึกษาเรื่องการเลือกใช้คำสรรพนามในภาษาไทยโดยใช้แนวคิดเรื่องความสุภาพหรือเรื่องหน้าของบราวน์และเลวินสัน ๒ ประเภท กล่าวคือการมีส่วนร่วม หรือ positive face และการแยกตัวออกห่าง หรือ negative face ครั้งนี้ พบว่า คนไทยส่วนใหญ่นิยมใช้แนวคิดเรื่องความสุภาพประเภทแสดงการแยกตัวออกห่างในการเลือกใช้คำสรรพนามแทนตัวผู้พูด และใช้แนวคิดเรื่องความสุภาพประเภทแสดงการมีส่วนร่วมในการเลือกใช้คำสรรพนามแทนผู้ฟัง โดยมีปัจจัยเพศและอายุของผู้พูดและผู้ฟังเป็นตัวกำหนดประเภทของแนวคิดเรื่องความสุภาพในการเลือกใช้คำสรรพนามนั้น ๆ

ความแตกต่างทางเพศของผู้พูดนั้นส่งผลให้ผู้พูดเลือกใช้คำสรรพนามแทนตนเองแตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้พูดเพศหญิงมักใช้คำสรรพนามแทนตนเองประเภทแสดงการมีส่วนร่วมมากกว่า ในขณะที่ผู้พูดเพศชายจะเลือกใช้คำสรรพนามแทนตนเองประเภทแสดงการแยกตัวออกห่างมากกว่า อันสะท้อนให้

เห็นลักษณะบางประการที่แสดงความเป็นหญิงและชายในสังคมไทยได้ ส่วนความแตกต่างทางอายุของผู้พูดและผู้ฟังนั้นส่งผลให้ผู้พูดส่วนใหญ่เลือกใช้คำสรรพนามแทนผู้ฟังแตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้พูดส่วนใหญ่มักเลือกใช้คำสรรพนามแทนผู้ฟังประเภทแสดงการมีส่วนร่วมเมื่อพูดกับผู้ฟังที่มีอายุมากกว่า และน้อยกว่า และเลือกใช้คำสรรพนามประเภทแสดงการแยกตัวออกห่างเมื่อพูดกับผู้ฟังที่มีอายุเท่ากัน โดยผู้พูดเพศหญิงจะเลือกใช้คำสรรพนามประเภทแสดงการแยกตัวออกห่างกับผู้ฟังต่างเพศที่มีอายุเท่ากัน แต่ผู้พูดเพศชายจะเลือกใช้คำสรรพนามประเภทนี้กับผู้ฟังเพศเดียวกันที่มีอายุเท่ากันมากกว่า

การเลือกใช้คำสรรพนามโดยใช้แนวคิดเรื่องความสุภาพทั้งประเภทแสดงการมีส่วนร่วมและแสดงการแยกตัวออกห่างนี้ แสดงให้เห็นถึงลักษณะการใช้ภาษาในสังคมไทยประการหนึ่งที่จะแสดงความสุภาพในการสนทนากับบุคคลที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อนด้วยการรักษาระยะห่างระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังไว้ในระดับพอสมควร ทั้งนี้เพราะ หากระยะห่างดังกล่าวมีมากหรือน้อยเกินไปก็อาจจะกลายเป็นความไม่สุภาพได้ ดังนั้นเมื่อใดก็ตามที่คู่สนทนาารู้สึกว่ามีระยะห่างระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังมากเกินไปจึงมักจะเลือกใช้คำสรรพนามที่แสดงการมีส่วนร่วมเพื่อลดระยะห่างนั้น ในทางตรงข้ามหากคู่สนทนาารู้สึกว่ามีระยะห่างระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังน้อยเกินไป ก็มักจะเลือกใช้คำสรรพนามที่แสดงการแยกตัวออกห่างมาใช้แทน ทั้งนี้ก็เพื่อแสดงความสุภาพ หรือรักษาน้ำใจซึ่งกันและกันนั่นเอง

อนึ่ง การวิจัยครั้งนี้พบว่าผู้พูดส่วนใหญ่เลือกใช้การละคำสรรพนามทั้งที่ใช้แทนตนเองและผู้ฟังในเกือบทุกสถานการณ์ และจากการสังเกตในสถานการณ์การสื่อสารในชีวิตประจำวันก็พบว่า การละคำสรรพนามนี้เป็นวิธีการหนึ่งที่ผู้พูดจะเลือกใช้เมื่อไม่สามารถตัดสินใจเลือกใช้สรรพนามคำใดคำหนึ่งในการสนทนาครั้งนั้นได้ เช่น ในสถานการณ์การประชุมที่มีผู้เข้าร่วมประชุมหลายเพศหลายวัย หลายสถานภาพ ทั้งที่สนิทสนมกันและไม่สนิทสนมกัน และการสนทนากับคนแปลกหน้าที่มีอายุไล่เลี่ยกัน เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่าการละคำสรรพนามในการสนทนานี้เป็นวิธีการแสดงความสุภาพอีกประเภทหนึ่งของคนไทยปัจจุบันซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจศึกษาต่อไป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรรณิการ์ อักษรกุล. 2521. *วัฒนธรรมและบุคลิกภาพ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จันทนา ศิริจันทนากุล. 2540. กลวิธีการใช้ภาษาสุภาพในการตอบรับคำชม. ใน *ศาสตร์แห่งภาษา ฉบับที่ 9. ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- พัทธยา สายหู. 2540. *กลไกของสังคม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิไลวรรณ ชนิษฐานนท์. 2527. ข้อสังเกตบางประการในการแสดงความสุภาพในภาษาไทยกรุงเทพฯ. ใน *รายงานผลการสัมมนาภาษากับสังคมไทย*. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- ศรีจันทร์ วิชาติตรง. 2540. การใช้ภาษาเพื่อแสดงความสุภาพของสังคมไทย. ใน *กัญจนวาท*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2541. *ภาษาศาสตร์สังคม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Brown, Penelope, and Stephen Levinson. 1978. Universals in language usage: Politeness phenomena. In *Questions and politeness: Strategies in social interaction*. Esther N. Goody, ed. Cambridge: Cambridge University Press.
- Fraser, Bruce. 1990. Perspectives on politeness. *Journal of Pragmatics*, 14: 219-236.
- Scollin, Ron, and Suzane Wong Scollin. 1997. *Intercultural communication*. UK.

ภาคผนวก

ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

สถานการณ์	เพศ		อายุผู้ฟัง						สถานภาพ	
			มากกว่า		เท่ากัน		น้อยกว่า			
	ผู้พูด	ผู้ฟัง	คำสรรพนามที่เลือกใช้						เท่า	ไม่เท่า
			ผู้พูด	ผู้ฟัง	ผู้พูด	ผู้ฟัง	ผู้พูด	ผู้ฟัง		
๑. พูดกับคนขับแท็กซี่ในรถแท็กซี่		ช								
๒. แจ้งความต่อตำรวจบนโรงพัก		ช								
		ญ								
๓. พูดกับคนแปลกหน้าบนรถไฟ		ช								
		ญ								
๔. ติดต่อกับพนักงานธนาคาร		ช								
		ญ								
๕. พูดกับคนขายของบนฟุตบาท		ช								
		ญ								
๖. พูดกับบริกรในร้านอาหาร		ช								
		ญ								
๗. พูดกับเพื่อนร่วมงานคนใหม่		ช								
		ญ								
๘. ติดต่อกับเจ้าหน้าที่อำเภอ (ทำบัตรประชาชน)		ช								
		ญ								
๙. พูดกับหมอที่โรงพยาบาล		ช								
		ญ								
๑๐. พูดกับนางพยาบาลที่โรงพยาบาล		ญ								

คลังของธรรม ประชาธิปไตย

พระพิชญ์ ชันธุระกูล

สนใจสั่งซื้อ โปรดติดต่อ อาจารย์พรเพ็ญ ชันธุระกูล
ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ จ.นครปฐม 73000

ใบสมัคร

วารสารอักษรศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

เฉพาะเจ้าหน้าที่
เลขที่ใบสมัคร.....
เลขที่ใบเสร็จ.....
วันที่รับเป็นสมาชิก.....
สมาชิกหมายเลข.....
วันที่หมดสมาชิกภาพ.....

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว..... นามสกุล.....

ที่อยู่ที่ต้องการให้จัดส่ง

เลขที่..... ตรอก/ซอย..... ถนน.....

ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต..... จังหวัด.....

รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์..... โทรสาร.....

สถานที่ทำงาน หรือหน่วยงานที่สังกัด.....

ที่อยู่.....

โทรศัพท์..... โทรสาร.....

ขอสมัครเป็นสมาชิกวารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (2 ฉบับ/ปี)

ตั้งแต่ปีที่..... ฉบับที่..... ถึงปีที่..... ฉบับที่..... รวม..... ฉบับ

ฉบับละ 50 บาท รวมเป็นเงิน..... บาท

พร้อมกันนี้ได้ชำระค่าสมัครเป็นสมาชิกเป็นเงิน..... บาท

(ตัวอักษร.....)

โดยแนบเป็น

☐ เงินสด ให้แก่.....

☐ เช็คธนาคาร (เลขที่.....)

☐ ตัวแลกเงินทางไปรษณีย์/ธนาคาร สั่งจ่ายป.ณ.สามจันทร์

ในนามคุณพันทิพา ศรีพันธุ์ผล เลขานุการคณะอักษรศาสตร์

ลงชื่อ.....

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีที่ 23 ฉบับที่ 1 (ม.ย.-พ.ย. 43)

ฉบับ ภาษาและวรรณกรรม

บทความประจำฉบับ

แฟร์ดีนันด์ เดอ โซซูร์

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร

กับพัฒนาการของวิธีการหาความรู้แบบโครงสร้างนิยม

ย้อนรำลึกถึง *The Name of the Rose*

Umberto Eco เขียน

น.ท. สุมาลี วีระวงศ์ แปล

Roland Barthes: “ประวัติศาสตร์หรือวรรณคดี”

กรรณิกา จรรย์แสง

เสียงพูดของสัตว์ชั้นต่ำในกวีนิพนธ์ไทยร่วมสมัย

อารียา หุตินทะ

พุทธทำนายมอญและพุทธทำนายไทย:

บาหยัน อิมลารากู

จากชาดกสู่วรรณกรรมของกลุ่มชน

อิทธิพลของสุภาษิตสอนหญิงไทยในสุภาษิตฉบับสตรีเขมร

อุบล เทศทอง

Reading De La Loubère:

Laurent Hennequin

The Chapter on the Siamese Calendar

บทความพิเศษ

โลกการเมืองจนถึงยุคโลกาภิวัตน์:

นฤมิตร สอดสุข

ว่าด้วยลัทธิอุดมการณ์ ความเชื่อ และวัฒนธรรมทางการเมือง

Representation and the Crisis of Post-Modernism

Chetta Puanghut

รายงานพิเศษ

คุณสมบัติของบัณฑิตที่บริษัทฝรั่งเศสในประเทศไทยต้องการ

บุญส่ง บุญมาก